

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

VYBRANÁ TÉMATA
2/2014

**ZPRÁVA DAC O STAVU ROZVOJOVÉ
SPOLUPRÁCE V ROCE 2013**

Ing. Renáta Čermáková

duben 2014

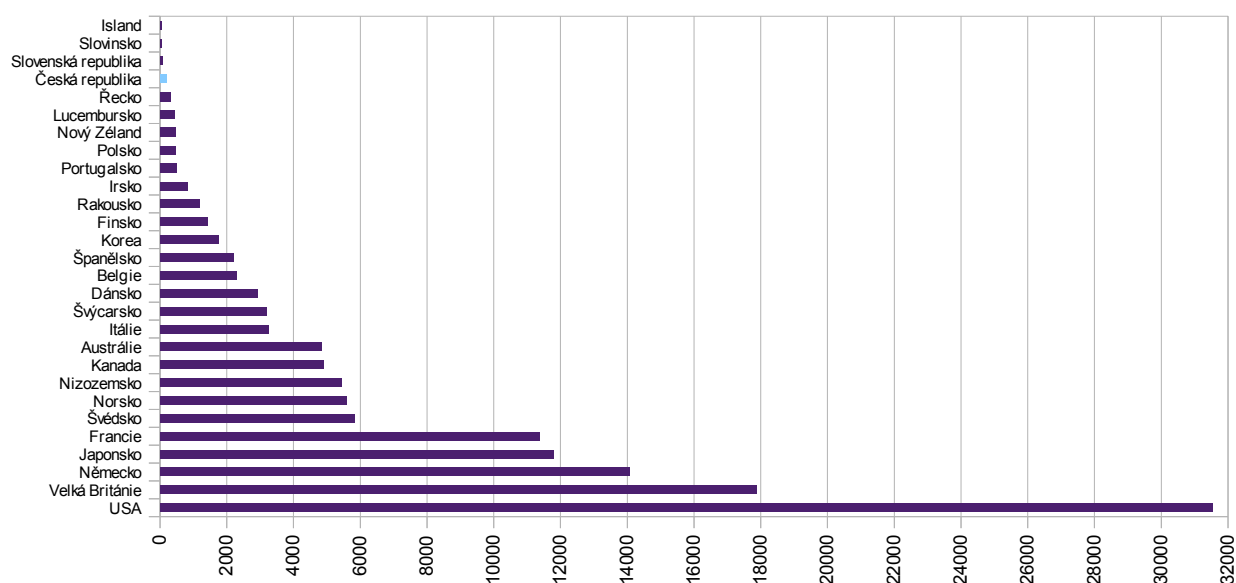
POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Výbor pro rozvojovou spolupráci vydal zprávu o rozvojové spolupráci za rok 2013. Podle této zprávy dosáhla pomoc rozvojovým zemím v roce 2013 rekordní úrovně. Země OECD, které se podílí na oficiální rozvojové pomoci (DAC státy) poskytly rozvojovou pomoc ve větší míře než tomu bylo v předchozích letech, v porovnání s rokem 2012 je zde nárůst o 6,1 %. Pomoc rozvojovým zemím roste již od roku 1997, od roku 2010 se ovšem růst oficiální rozvojové pomoci zpomalil kvůli hospodářským problémům a následným úsporným opatřením zemí OECD. I přes hospodářskou krizi však výše oficiální rozvojové pomoci v roce 2012 mírně vzrostla. Výbor OECD pro rozvojovou pomoc dále předpokládá, že by i v roce 2014 mohly výdaje jednotlivých dárců růst, a v budoucnu se stabilizovat na úrovni roku 2014.

Přestože výše oficiální rozvojové pomoci roste, v některých oblastech dochází ke zhoršování situace. Tomuto tématu se věnovalo setkání Global Partnership for Effective Development Co-operation, konané v polovině dubna v Mexiku. Cílem setkání bylo vyřešit problém poklesu rozvojové pomoci v nejpotřebnějších regionech. Nedokonalou alokací rozvojové pomoci jsou dotčeny hlavně nízkopříjmové země především subsaharské Afriky, kde došlo mezi lety 2012 a 2013 ke 4% poklesu rozvojové pomoci. Naopak se ukazuje postupné zaměření rozvojové pomoci na země se středním příjmem a velkým počtem obyvatel pod hranicí chudoby jako je Brazílie, Čína, Chile, Indie, Mexiko, Pákistán či Uzbekistán. V případě těchto zemí se předpokládá 5% růst rozvojové pomoci do roku 2017. U některých asijských zemí dochází k nárůstu rozvojové pomoci, předpokládá se, že v roce 2017 bude její výše srovnatelná s výší rozvojové pomoci směřující do afrických zemí.

Při srovnání zemí OECD, které se podílí na oficiální rozvojové pomoci, podle míry participace na rozvojové pomoci, největšími dárci podle objemu byly v roce 2013 Spojené státy americké, Velká Británie, Německo, Japonsko a Francie, jak lze vidět v následujícím grafu.

Graf č. 1: Výše rozvojové pomoci v roce 2013 (v mil. USD)

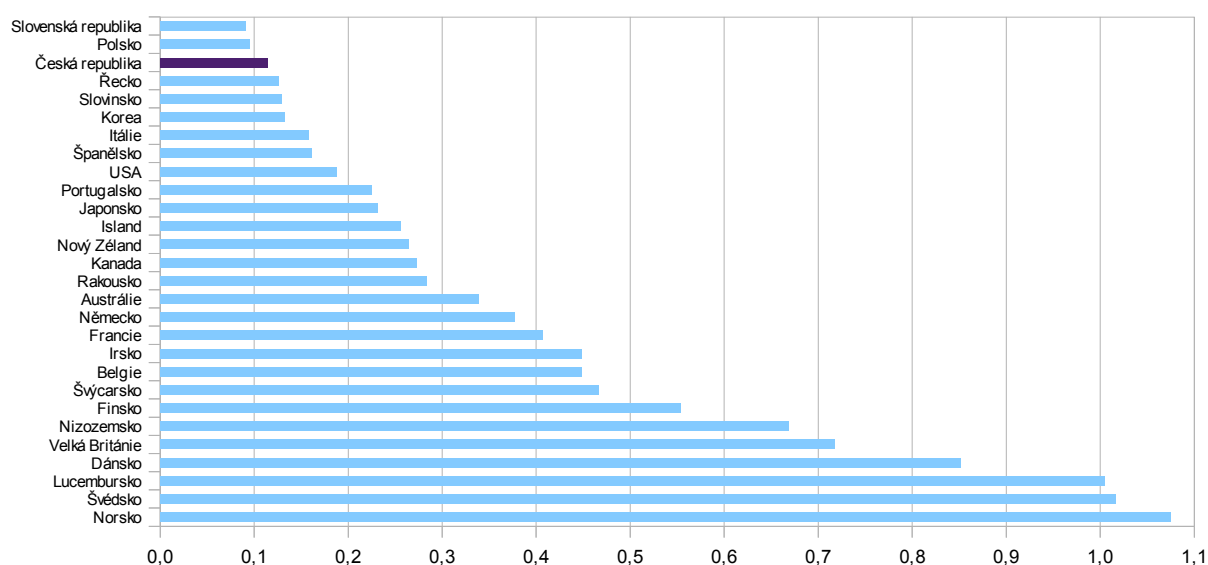

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat OECD: Tables and Charts [online] Dostupné z:

<http://www.oecd.org/dac/stats/documentupload/ODA%202013%20Tables%20and%20Charts%20En.pdf>

Jak z grafu vyplývá, těchto 5 států přispívá nesrovnatelně vyšším objemem rozvojové pomoci než ostatní země. Obecně lze říci, že největší podíl na objemu rozvojové pomoci mají velké ekonomiky. Vhodnější výsledky však poskytuje poměr výše rozvojové pomoci a hrubého národního důchodu, jehož výsledky jsou v následujícím grafu.

Graf č. 2: Výše oficiální rozvojové pomoci v poměru k hrubému národnímu důchodu vybraných zemí OECD v roce 2013 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat OECD: Tables and Charts [online] Dostupné z:

<http://www.oecd.org/dac/stats/documentupload/ODA%202013%20Tables%20and%20Charts%20En.pdf>

Tento graf ukazuje zcela jiné výsledky než graf předcházející, jemuž dominovaly velké ekonomiky. Lze konstatovat, že největší podíl na rozvojové pomoci v přepočtu na poměr rozvojové pomoci a hrubého národního důchodu má Norsko, Švédsko, Lucembursko, Dánsko a Velká Británie. Zároveň pouze těchto 5 států OECD převyšuje cíl oficiální rozvojové pomoci OSN stanovený na 0,7 % HND.

Při porovnání změn participace jednotlivých zemí na oficiální rozvojové pomoci mezi roky 2012 a 2013 se ukazuje, že 17 členských států svou pomoc zvýšilo a 11 naopak snížilo. Mezi těmito zeměmi byla v tomto roce i Česká republika. V tabulce č. 1 jsou uvedeny procentuální změny participace na rozvojové pomoci jednotlivých zemí.

Tabulka č. 1: Procentuální změna participace na oficiální rozvojové pomoci mezi roky 2012 a 2013

Země podílející se na oficiální rozvojové pomoci (DAC státy)	Procentuální změna mezi roky 2012 a 2013
Japonsko	36,6
Velká Británie	27,8
Island	27,4
Norsko	16,4
Itálie	13,4
Polsko	8,6
Švédsko	6,3
Korea	4,8
Dánsko	3,8
Španělsko	3,7
Finsko	3,5
Švýcarsko	3,4
Německo	3,0
Slovensko	2,4
USA	1,3
Lucembursko	1,2
Rakousko	0,7
Slovinsko	-0,6
Nový Zéland	-1,0
Irsko	-1,9
Austrálie	-4,5
Česká republika	-4,7
Belgie	-6,1
Nizozemsko	-6,2
Řecko	-7,7
Francie	-9,8
Kanada	-11,4
Portugalsko	-20,4
DAC státy celkem	6,1

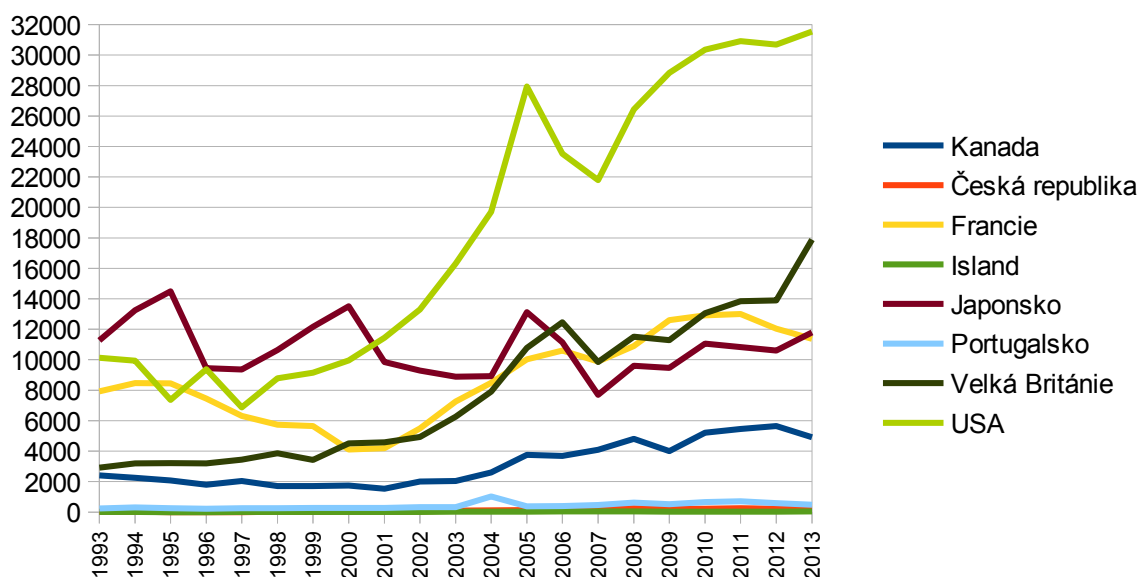
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat OECD: Tables and Charts [online] Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/stats/documentupload/ODA%202013%20Tables%20and%20Charts%20En.pdf>

Jak je z tabulky patrné, k největšímu kladnému nárůstu došlo mezi roky 2012 a 2013 v Japonsku, což OECD vysvětluje nárůstem odpouštěných dluhů a poskytováním bilaterálních půjček. Velký nárůst participace na oficiální rozvojové pomoci má také Velká Británie a Island. V případě Velké Británie je téměř 28% nárůst spojen s taktikou vedoucí ke splnění cíle oficiální rozvojové pomoci OSN ve výši 0,7 % HND, kvůli čemuž došlo k rozdělení rozpočtových prostředků. Více než 27% meziroční nárůst je zaznamenán také v případě Islandu, kde je vysvětlen nárůstem činnosti islandského programu pomoci. Na druhé straně této tabulky stojí země s největší zápornou meziroční změnou participace na oficiální rozvojové pomoci, a to konkrétně Portugalsko, Kanada a Francie. Poslední pozice Portugalska odráží rozpočtové škrty, které jsou v zemi realizovány. V podobné situaci je i Kanada, která snížila podíl na rozvojové pomoci kvůli rozpočtovým škrtnutím, ale také mimořádným platbám provedeným v roce 2012 v souvislosti se změnou klimatu. V případě Francie je téměř 10% pokles spojen s nižší úrovní poskytnutých půjček a započtených dluhů. Jak lze vyčíst z posledního řádku této tabulky, celkově došlo k mírnému

nárůstu, a to i přesto, že 11 zemí z celkových 28, které se na oficiální rozvojové pomoci podílí, vykázalo meziroční pokles participace na tomto programu.

Z předešlých výsledků vyplynuly relativně velké meziroční výkyvy, proto je v dalším grafu ukázán vývoj výše oficiální rozvojové pomoci u vybraných států.

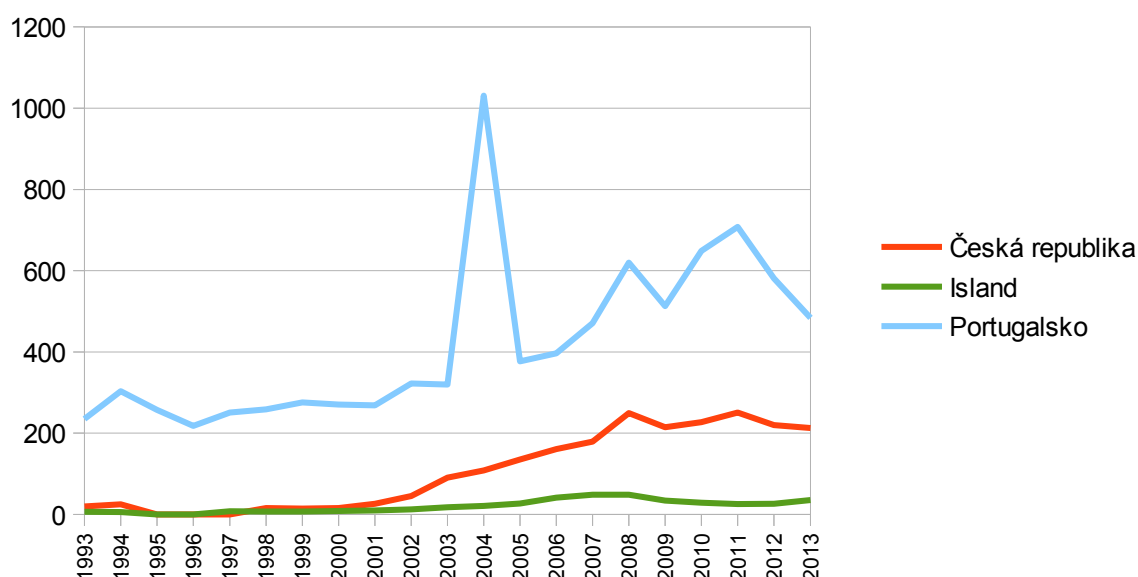
Graf č. 3: Vývoj participace vybraných států na rozvojové pomoci mezi roky 1993 a 2013 (v mil. USD)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat OECD: Net ODA from DAC countries from 1950 to 2013 [online] Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/stats/data.htm>

Na grafu č. 3 je znázorněn vývoj participace vybraných států na oficiální rozvojové pomoci. Většina z těchto států byla zvolena kvůli jejich velkému skoku v participaci na oficiální rozvojové pomoci mezi roky 2012 a 2013. Dále byla do tohoto grafu vložena data velkých ekonomik a České republiky. Při pohledu na graf se ukazuje velká nerovnováha ve velikosti participace na oficiální rozvojové pomoci, a to především v případě Spojených států amerických, Japonska, Velké Británie a Francie. V případě Spojených států amerických a Velké Británie lze v dlouhém období pozorovat růst výše rozvojové pomoci, v obou případech je však znatelný výrazný pokles rozvojové pomoci po roce 2006. Tento pokles byl způsoben velkým nárůstem oddlužení v letech 2005 a 2006, který v roce 2007 již nepokračoval a proto objem rozvojové pomoci touto formou po roce 2006 poklesl. (Vlková, 2009) Naopak relativně hladce je znázorněna křivka odrážející velikost rozvojové pomoci plynoucí z Kanady. Tři státy, konkrétně Portugalsko, Česká republika a Island, na grafu prakticky nejsou znázorněny, protože objem jejich pomoci je v porovnání s ostatními státy na grafu č. 3 příliš malý. Z důvodu zjištění vývoje velikosti rozvojové pomoci z jejich strany jsou tyto tři státy znázorněny na dalším grafu.

Graf č. 4: Vývoj participace vybraných států na rozvojové pomoci mezi roky 1993 a 2013 (v mil. USD)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat OECD: Net ODA from DAC countries from 1950 to 2013 [online] Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/stats/data.htm>

Z tohoto grafu vyplývá, že vývoj účasti na oficiální rozvojové pomoci je v případě Islandu rovnoměrný a v porovnání s Českou republikou a Portugalskem je výše pomoci velice nízká. Při pohledu na vývoj výše oficiální rozvojové pomoci Portugalska je zřejmý velký skok v roce 2003 a návrat na původní úroveň po roce 2004. Tento skok je možné vysvětlit zavedením centrálního systému pro portugalskou rozvojovou pomoc, tzv. IPAD v roce 2003, čímž vzrostly výdaje spojené s rozvojovou pomocí (OECD, 2006). V případě České republiky výše oficiální rozvojové pomoci mírně roste již od roku 2001.

Zdroje:

OECD. DAC Peer Review of Portugal. 2006, s. 1-89 [online] Dostupné z: <http://www.oecd.org/development/pcd/36780494.pdf>

OECD. Net ODA from DAC countries from 1950 to 2013 [online] Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/stats/data.htm>

OECD. Tables and Charts [online] Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/stats/documentupload/ODA%202013%20Tables%20and%20Charts%20En.pdf>

VLKOVÁ, I. Efektivnost rozvojové pomoci jako prostředek pro zvýšení dopadu Official Development Assistance. Acta oeconomica pragensia, 3/2009, s. 44-57